01/06/2019

Άγγελος Ακοτάντος: Ένας σπουδαίος Έλληνας ζωγράφος

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Ο Άγγελος Ακοτάντος ήταν ο πιο σπουδαίος ζωγράφος μιας ιδιαίτερα ενδιαφέρουσας εποχής το οποίο πολλοί αποκαλούν «Δομήνικο Θεοτοκόπουλο του 15ου αιώνα» και υπήρξε ο πρώτος ζωγράφος εικόνων που αποφάσισε να σπάσει την ανωνυμία του και να βάλει στα έργα του υπογραφή.

Οι περισσότερες πληροφορίες που υπάρχουν για αυτόν προέρχονται από τη διαθήκη του, η οποία γράφτηκε γύρω στο 1436 και την οποία δε συνέταξε επειδή ήταν άρρωστος ή μεγάλος σε ηλικία, αλλά επειδή επρόκειτο να επισκεφθεί την Τουρκία -πλέον φυλάσσεται στα Κρατικά Αρχεία της Βενετίας. Τα γνωστά του έργα αποτελούνται από πενήντα εικόνες, από τις οποίες οι τριάντα είναι υπογεγραμμένες, και από είκοσι ακόμα που αποδόθηκαν σε αυτόν από αξιόπιστη έρευνα.

Image not found or type unknown

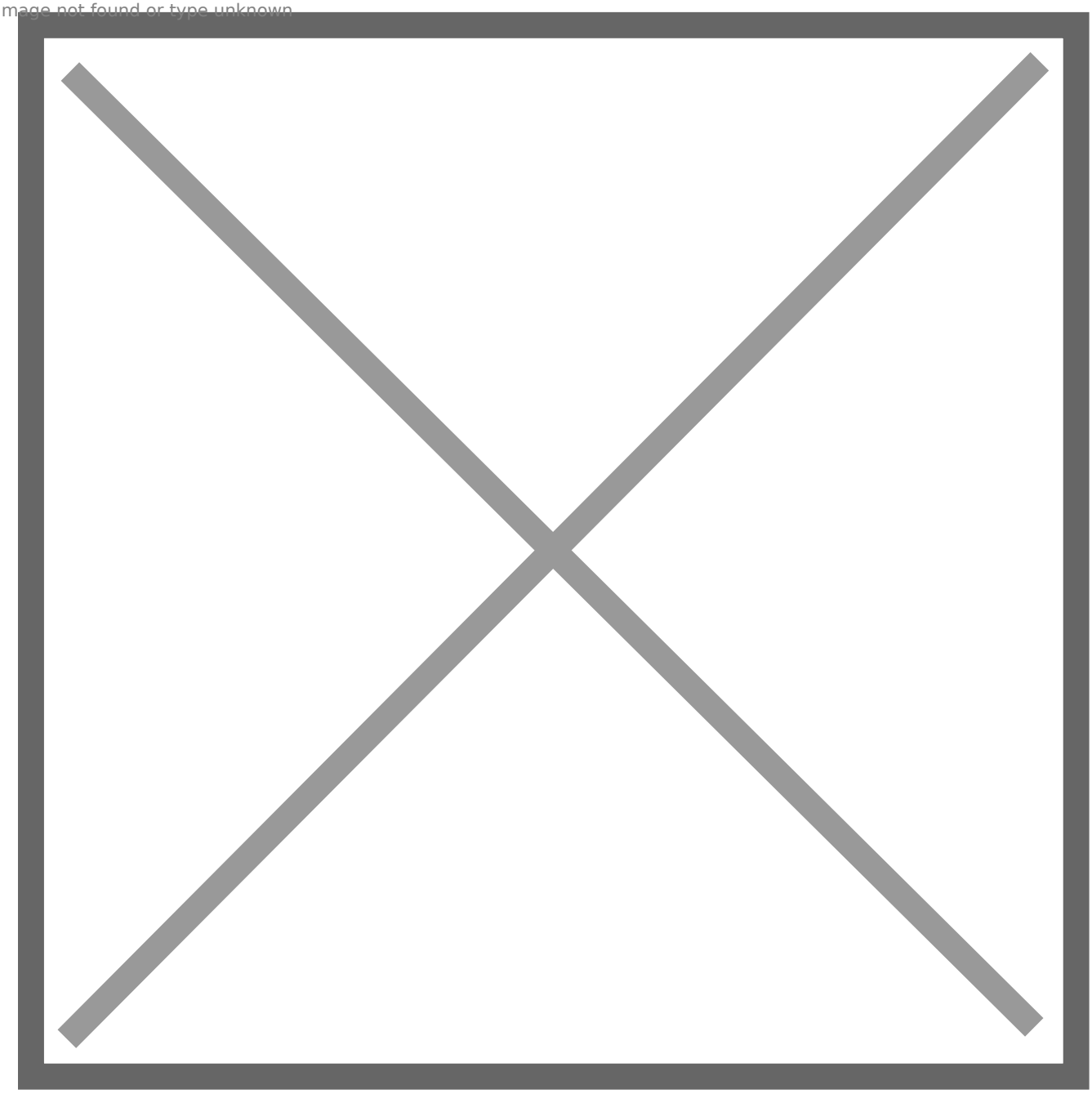

Ήταν Κρητικός, γεννημένος στον Χάνδακα, όπου και ζούσε και ασκούσε τη ζωγραφική τέχνη. Η περίοδος της καλλιτεχνικής δράσης του τοποθετείται ανάμεσα στο 1425 και το 1450, το έτος που πεθαίνει, μια εποχή που λόγω των ιστορικών συγκυριών, το κέντρο της καλλιτεχνικής παραγωγής είχε αρχίσει να μετατοπίζεται από την Κωνσταντινούπολη στην πρωτεύουσα της βενετοκρατούμενης Κρήτης, τον Χάνδακα.

Διατηρούσε εργαστήριο ζωγραφικής στην Κάντια (Candia) -το Ηράκλειο Κρήτης, όπως αποκαλούνταν στο παρελθόν από τους Βενετούς και εξακολουθεί σήμερα από τους ιταλόφωνους- από όπου προμήθευε εικόνες σε ελληνικές εκκλησίες και μοναστήρια στην Κρήτη, την Πάτμο, τη Ρόδο κά.

Οι εικόνες του χαρακτηρίζονται από υψηλή καλλιτεχνική ποιότητα, στην οποία συνυπάρχουν οι αναζητήσεις της ζωγραφικής της Κωνσταντινούπολης με την εκλεκτική υιοθέτηση στοιχείων της βενετσιάνικης ζωγραφικής. Με τις εικόνες του φαίνεται να συμμετέχει, αλλά και να σχολιάζει σημαντικά θεολογικά ζητήματα του καιρού του, πράγμα που φανερώνει το εύρος των προβληματισμών και της κατάρτισής του.

Image not found or type unknown

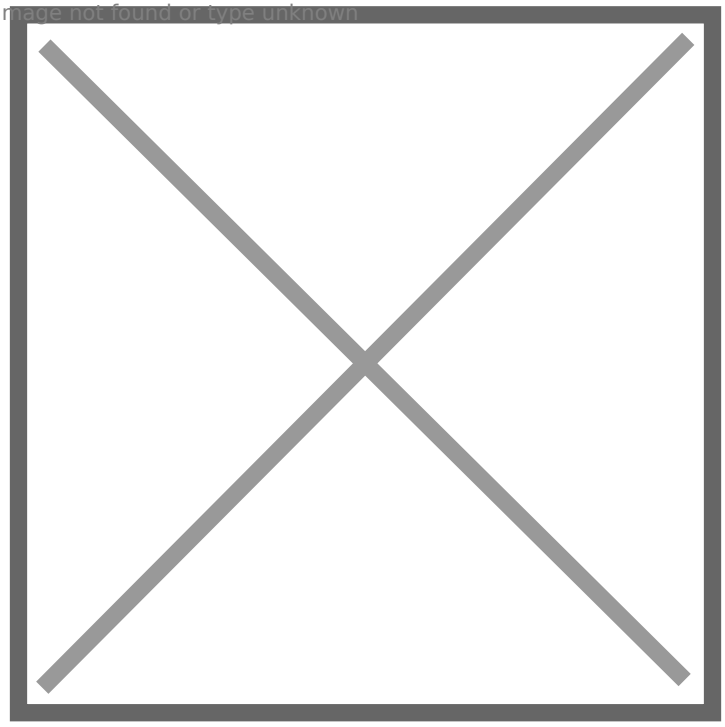

Καθιερώνει εικονογραφικά τη λατρεία «νέων» αγίων, όπως ο άγιος Φανούριος, «προπαγανδίζει» υπέρ της Ένωσης της Ανατολικής με τη Δυτική Εκκλησία με τις εικόνες του Ασπασμού των αποστόλων Πέτρου και Παύλου, επεξεργάζεται θέματα με λεπτές θεολογικές αποχρώσεις, όπως ο Χριστός η Άμπελος, στις οποίες ενδεχομένως να εμπεριέχεται και κάποια φιλενωτική διάθεση.

Το πλήθος των εικόνων του που έχει βρεθεί δείχνει πως ο Άγγελος Ακοτάντος διατηρούσε μεγάλο εργαστήριο ζωγραφικής, όπου μαθήτευσαν σπουδαίοι ζωγράφοι, του δεύτερου μισού του 15ου αιώνα, όπως ο Ανδρέας Ρίτζος, ενώ μέχρι

και ο Δομήνικος Θεοτοκόπουλος επηρεάστηκε από τον σπουδαίο καλλιτέχνη, τον οποίο χαρακτήριζε «διασημότατον ζωγράφο», και υπέγραφε με τον ίδιο τρόπο: «Χειρ Δομηνίκου».

Image not found or type unknown

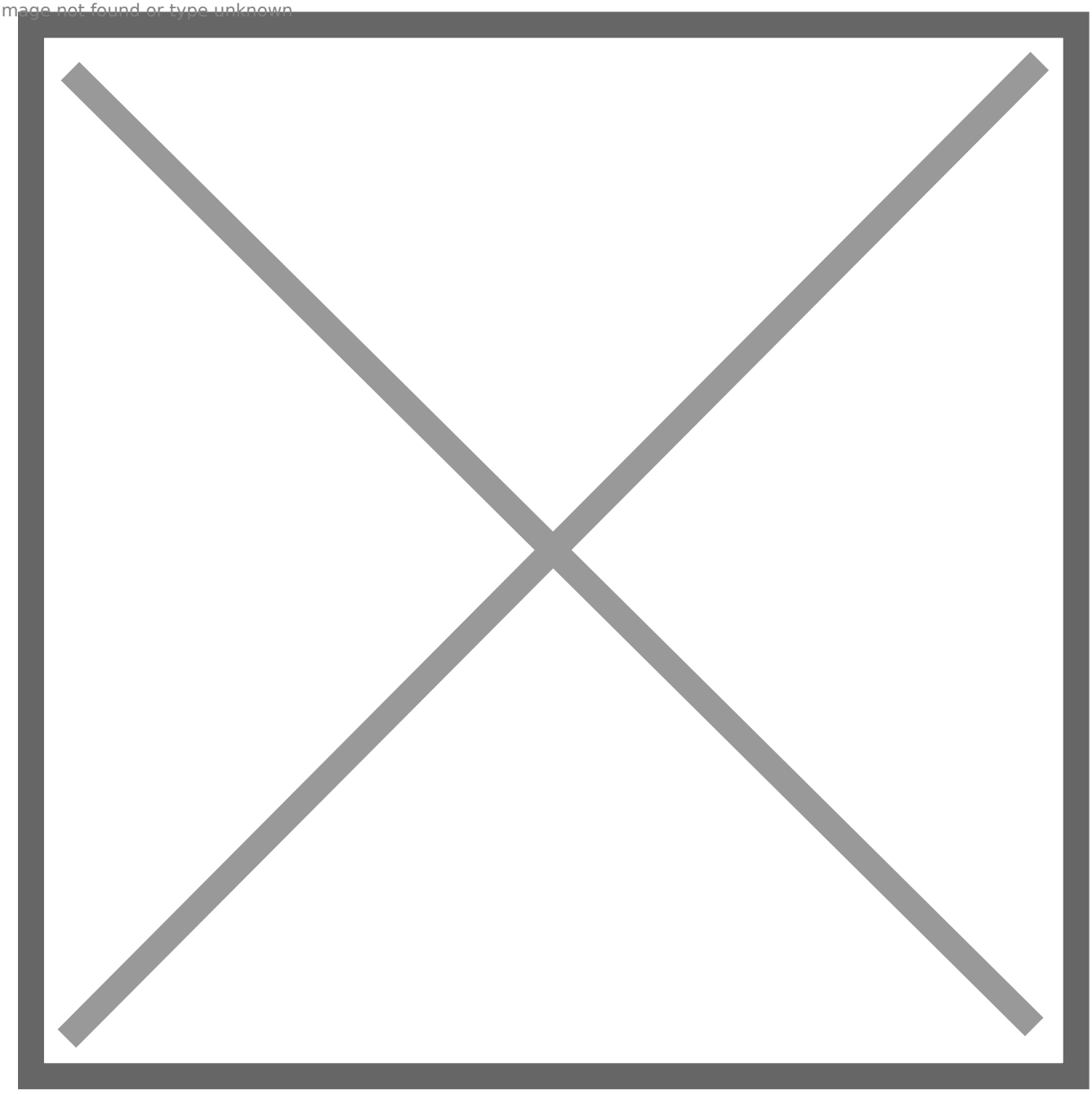

Ο Θεοτοκόπουλος βέβαια κατέφυγε στη Δύση και έγινε εκεί διάσημος. Ο Ακοτάντος δεν είχε λόγο να φύγει στη Δύση καθώς πέθανε το 1450, έτος κατά το οποίο η Κωνσταντινούπολη δεν είχε ακόμα πέσει στους Τούρκους, επομένως η προσοχή του ήταν στραμμένη προς τα εκεί και όχι προς τη Δύση.

Ο Άγγελος Ακοτάντος ήταν ένας εγγράμματος άνθρωπος που διέθετε σημαντική κινητή και ακίνητη περιουσία, πλούσια βιβλιοθήκη, από την πώληση της οποίας, μετά τον θάνατό του, όπως ζήτησε με τη διαθήκη του, θα προικίζονταν άπορα

κορίτσια. Τα σύνεργα της δουλειάς του και τα σχέδια ζωγραφικής τα είχε κληροδοτήσει στο παιδί που θα γεννιόταν -όταν έγραψε τη διαθήκη του η γυναίκα του, Ελένη Μαρμαρά, ήταν έγκυος-, αν ήταν αγόρι και ήθελε να μάθει τη ζωγραφική τέχνη, διαφορετικά τα άφηνε στον ένα από τους δύο αδελφούς του κι επίσης ζωγράφο, Ιωάννη.

Image not found or type unknown

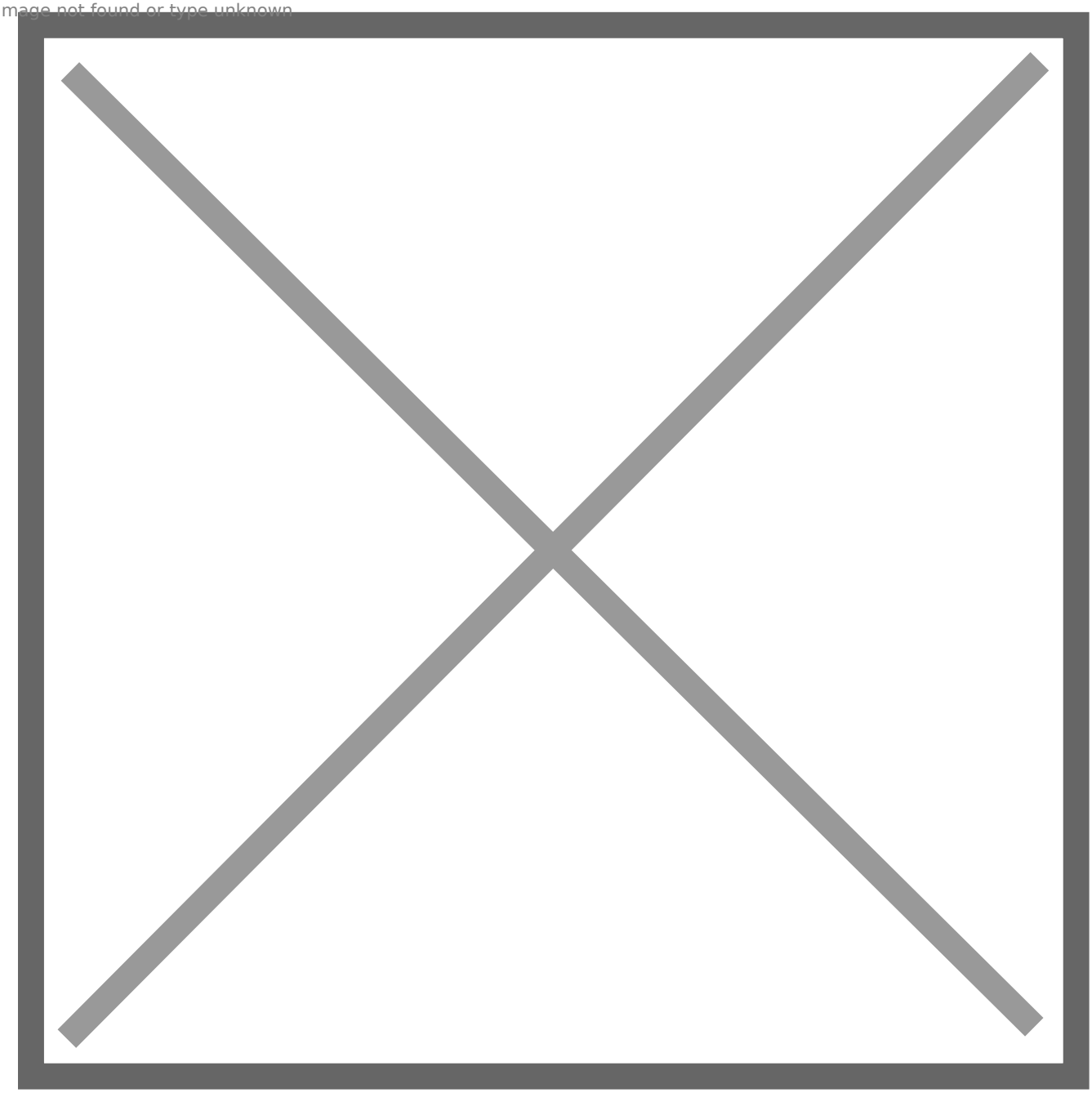

Η διαθήκη αυτή εκτός από μοναδική στο είδος της, αφού δεν διασώζονται άλλα παρόμοια έγγραφα από καλλιτέχνες του 15ου αιώνα, και εκτός από πολύτιμη πηγή πληροφοριών για τη ζωή του Αγγελου Ακοτάντου, αποκαλύπτει ένα νέο είδος καλλιτέχνη, έναν καλλιτέχνη που δείχνει να παίρνει μέρος στις συζητήσεις της εποχής, προετοιμάζοντας το έδαφος για τον διανοούμενο της Αναγέννησης.

Αν η διαθήκη αποτελεί κύριο στοιχείο για την κατανόηση της σημασίας του Άγγελου στη διαμόρφωση αυτού του νέου είδους καλλιτέχνη, η υπογραφή «Χειρ Αγγέλου» διαθέτει και αυτή τη δική της βαρύτητα. Πολλοί συμφωνούν ότι η υπογραφή υποδεικνύει από τη μία μια κοινωνική αποδοχή για το έργο του καλλιτέχνη, και από την άλλη, ένα είδος αυτογνωσίας εκ μέρους του ιδίου.

Πηγή: www.ellines.com